

N O O R D - H O L L A N D S C H E C O U R A N T.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, be-
halve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is f 5,00;
door de buitensteden f 6,00; franco door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau
dezer COURANT.

• VRIJDAG, 10 SEPTEMBER

Advertentien van Zes regels en daar beneden worden tegen f 1,00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 25 cent zegelrecht betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 9 September.

Wij hebben beloofd op het allezins lezenswaardig artikel van den heer Vissering in den Gids terug te zullen komen. Treuenberg's lijst van namen op de kaart van de tweede, gelijk die meestentijds wordt opgemaakt. Den heer gegeven naam verdient zij niet; zij behoort genoemd te worden de statistiek der bedeeling. Dat toch is zij slechts, ook daarom, wijl op die statistieken meestentijds dezelfde namen van ondersteunden bij herhaling voorkomen, onderstand genietende nu om deze dan om geene reden. Zoo komt men tot het resultaat, dat de opgave, waarmede zoo vaak gemanoeuvred wordt, verre van juist is, als zoude het vijfde gedeelte van de bevolking van Nederland tot de klasse der hulpbehoevenden behooren. 600,000 namen kunnen wel op de lijsten der in eenig opzigt bedeelden voorkomen; maar velen van die namen kunnen daarop drie- en viermaal te plaatsen geweest zijn.

Door de aanmerking van den heer Vissering, hoe juist zij overigens ook wezen moge, wordt intusschen niet te kort gedaan aan het betreurenswaardig feit, dat, wat het cijfer zijner bedeelden aangaat, Nederland een der laatste plaatsen inneemt onder de volkeren van Europa. Dit is een algemeene bekendheid en, helaas! onomwonden. Hoe menig Amsterdammer heeft niet de handen gehad het rapport, naams de gezamenlijke Maars van Parijs door den heer Augustin Cochin aan den prefect der Seine aangeboden, betreffende den ten verleden jare verleenden onderstand. Daaruit bleek, dat, 1 van de 10 inwoners in dat jaar onderstand had genoten. Het was een bittere pil, die de vaderzinnigheid opwektte. Vandaag ontbreekt de uitnoodiging ten jare 1847 te Amsterdam, wordt aangewezen, dat ten naastenbij aan 70,000 behoeftigen ondersteuning moest geschonken worden, of aan 1 van de 3 inwoners!

Eene andere aanmerking van den heer Vissering geldt een der gevolgen van eene wettelijke verordening, waarbij aan de hulpbehoevenden eenig regt op onderstand zou geschonken worden. De heer Vissering zegt deswege het volgende:

» Als het eenmaal erkend en aangenomen en bij de wet vastgesteld en luide verkondigd is, dat de staat verplicht is zijne armen te voeden, dan zal hij, die er toe overgaat om dezen staatspligt ten zijnen behoeve te exploiteren, zich bitter weinig bezig houden met de vraag, of dat nu geschiedt uit bijzondere belangstelling in zijnen persoon, of in het belang der geheele maatschappij; of het geschiedt om hem voor den hongerdood te bewaren, of voor de verzoeking tot inbreuk op het regt der maatschappij. Hij zal het aan het brood niet proeven dat hem gegeven wordt, of het hem uit liefde of uit vrees gereikt wordt. Hij zal het zich goed laten smaken, en hij zal naar meer verlangen, en hij zal weerkomen en meer vragen, en hij zal daarna met zijne vragen voortgaan, en vervolgens — als zijn echt geestesvermogen hem dat toelaat — ook de kinderen der kinderen zijner kinderen. » waarop antwoordt de

eens een diaken aan een jongman zonder verdienste. »Wel, op de beddeeling!» was het antwoord: »mijn vader is beddeeld, en mijn grootvader is beddeeld; zou ik ook niet beddeeld worden?» Dat was toen er nog maar een soort van kostuumier recht op onderstand bestond. Wat zal het zijn als we ^{de} geschrevene recht hebben?

» Ik ben tot nog toe geen onbepaald aanhanger van de bevolkingsleer van Malthus. Ik kan niet gelooven, dat het woord: Zijt vruchtbaar, vermenigvuldigt en vervult de aarde! gesproken zou zijn met de *reservatio mentalis*: Maar niet te sterk! Ik kan niet gelooven aan eene natuurlijke ordening, welke die zegenspraak onvermijdelijk ten vloek zou maken. Maar onder de waarheden, door de onderzoekingen van Malthus aan het licht gebracht, neemt ongetwijfeld deze de eerste plaats in, dat overal, waar onder een of anderen vorm de *eigene verantwoordelijkheid* wordt opgeheven, eene wanverhouding tusschen bevolking en voortbrenging ontstaat. De bittere vrucht van het stelsel van bescherming is geweest: overbevolking en overproductie nevens elkan-

der. De vrucht van het stelsel van publieke armenzorg kan op den duur geen andere zijn, dan die overbevolking te bestendigen en uit te breiden, welke het bevoert te bestrijden. De grondwet der zamenleving is het gebod aan ieder harer leden: *arbeid!* gij zult ten gemeenen nutte werkzaam zijn, opdat gij daarin het middel vindt om in uwe eigene behoeften te voorzien. Maar de publieke armenzorg, die der gemeenschap den *pligt* oplegt, om voor een deel harer leden te zorgen, heft voor een evenredig deel dat gebod op. Zij zegt tot een gedeelte: de maatschappij moet en zal in uwe behoefte voorzien, zonder dat gij van uwe zijde haar nuttig zijt. Of nu dit woord tot velen of tot weinigen gesproken worde, het maakt geen verschil; het samenstel der maatschappelijke orde is er door verbroken; en als eens dat woord uitgesproken is, wie zal dan bepalen, tot hoe weinigen of hoe velen het gerigt zal zijn? Zal men met twee maten meten, en den een aan zijne eigene verantwoordelijkheid overlaten, terwijl men die van den ander overneemt? Het kan niet anders: waar men eens in eenen maatschappelijken kring het streng, maar heilzaam en weldadig beginsel van eigene verantwoordelijkheid heeft laten varen, daar zal de grens der maatschappelijke verantwoorde-lijkheid, zich steeds uitbreidende, niet anders be- paald worden dan door den omvang van den maat- schappelijken arbeid. Het is er mede, even als met de *soort van nijverheid, een deel van den maatschappelij- ken arbeid beschermt, wordt men zijns ondanks van stap tot stap voortgedreven, om meer en meer en ein- delijk (indien 't mogelijk ware) alles te beschermen. En hierom, hoe men er ook tegen protestere, even als protektionisme de eerste stap is tot socialisme, zoo baant de verheffing der publieke armenverzorging tot beginsel van staathuishouding den weg tot kommunisme.*

» Het Handelsblad, zoo leest men in den *Echo Universel*, wordt hoe langer zoo onbegrijpelijk. Zie hier wat het heden schrijft:

„De Haagsche *Echo Universel* komt nog eens terug op het vertrek van den Franschen gezant uit 's Hage, en blijft volhouden, dat diens terugroeping in geenerlei verband staat met de verwerping van het traktaat wegens den nadruk. Wij onzerzijds verzekeren andermaal, dat dit verband werkelijk bestaat, ofschoon wij ook nu weder er bijvoegen, dat daardoor geenerlei vrees voor eenige stoornis der goede verstandhouding tusschen de beide landen behoeft gevoed te worden.”

» Ons antwoord, zegt de *Echo*, op hetgeen hier voor-
gaat, is zeer eenvoudig. Wil het *Handelsblad* de goed-
heid hebben om te vertellen, welk het verband is dat
tusschen het vertrek van den heer André en de ver-
werping van het traktaat wegens den nadruk bestaat?
Indien het dagblad der hoofdstad den aard van dat ver-
band verklaart, dan zal de zaak waarschijnlijk opgehel-
derd worden tot voldoening zijner lezers, die thans niets
van dat voorbehoud zullen begrijpen. Geheel die pole-
mieek, door het Amsterdamsche blad opgewekt, resu-
meert zich van nu af in één enkel woord: *Waarschu-*

Men leest in de *Indépendance* :

„Wij weten eindelijk stellig dat de reden van het vertrek van den Franschen gezant uit 's Hage, door het *Handelsblad* opgegeven, geheel en al van grond ontbloot is. De heer André is wel krachtens een verlot, doch geenszins ter zake eener terugroeping, gegrond op de verwerping van het traktaat op den letterkundigen eigendom, naar Parijs vertrokken.”

„Wij kunnen, in verband tot hetgeen wij reeds gisteren medegedeeld hebben, hierbij voegen, dat wij uit eene zekere bron weten, dat de gezant bij ons gouvernement slechts een conge van een paar maanden heeft genomen, en dat noch door hem, noch door het Fransche gouvernement de minste schijn aan dul conge is gegeven, alsof het in verband tot de weigering der goedkeuring van het traktaat zoude staan.” (N. R. Ct.)

Men leest in de Parijzer *Patrie* :

» Het vertrek van den heer André, Fransch gezant bij

het Nederl. hof, die den Haag den 4 September verlaten heeft, na in eene afscheids-audientie door den Koning der Nederlanden ontvangen te zijn, geeft stof tot de meest tegenstrijdige uitleggingen.

Op het berigt van twee Hollandsche dagbladen hebben eenige Fransche bladen zich gehaast aan te kondigen, dat onze gevolmagtigde minister teruggeroepen was, ten gevolge van de weigering der Nederl. Kamers, om de overeenkomst goed te keuren, die betreffende den letterkundigen eigendom met Frankrijk was gesloten. Men heeft er zelfs bijgevoegd, dat de Nederl. regering den gen. baron Fagel, haren gezant te Parijs, zou terug roepen.

» Wij zijn in staat om de, openbare meening aangaande al die geruchten gerust te stellen.

»De heer d'André is slechts in Frankrijk gekomen om in den schoot zijner familie een verlof van drie maanden te genieten, dat hem is verleend.

» De baron Fagel, Nederl. gezant, denkt er geenszins aan zijn post te Parijs te verlaten. Trouwens, er bestaat in de betrekkingen tusschen Frankrijk en Nederland niets wat op dit oogenblik het terugroepen des gevolmagtigden ministers zou noodzakelijk maken.

„Zoo herigte men voor eenigen tijd even vóór de afstreding van den Koning Lod., die aan den Koning der Nederlanden, voor hem gevraagd tot het uitstekende leven te nemen, terugkeeren, uithoofde van zijne hoog gelouwen jaren. Doch Z. M. Willem III., die de bekwaamheid van dien staatsman op hoogen prijs stelt, heeft zich niet van zijne uitstekende diensten willen be-rooven.”

Men leest in den *Courrier de la Meuse* :

» Het valt niet meer te ontkennen, er bestaat thans in Nederland twee maatschappijen, t. w. de eigenlijke maatschappij en de geheime genootschappen; de eerstgenoemde is zigbaar en handelt in 't openbaar; de laatstgenoemde is onderaardsch en beweegt zich in het duister. Welk is het doel dier beide maatschappijen, welke van beide zal de bovenhand behouden in den strijd, dien zij tegen elkander zullen te voeren hebben? Dat kan niemand op dit oogenblik zeggen. Konstatceeren wij vooreerst het feit van het bestaan dier beide genootschappen of maatschappijen, en betoogen wij vervolgens, dat zij niet lang te gelijktijd kunnen leven, dat de eerstgenoemde het noodzakelijk van de laatstgemelde zal moeten afwinnen, op straffe van door haar verpletterd en van hare plaats gedrongen te worden.

„Wij hebben dikwijls het gevaar aangetoond, waarin de geheime genootschappen de nationaliteit van ons land brengen. Wij hebben onze medeburgers gewaarschuwd tegen de geheime woelingen der geaffilieerden van die genootschappen; maar wij hadden hun nog het stellig bewijs niet kunnen leveren, dat die genootschappen zich hadden gevormd tot een waar leger, dat, ofschoon in verschillende korpsen verdeeld, echter onder het kommando van een enkelen aanvoerder voortschrijdt, en dat voor oorlogskreet en parool heeft. Daarom heeft de geheele uitroeping van Nederlandsche Katholijken, die de volledige vermaning gederfde van de laatste jaren van Nederland, van burgers die het twee vijfde der bevolking des rijks uitmaken, en die, zoo veel in hen is, het geluk en de welvaart des vaderlands helpen verzekeren, door de wijze, waarop zij al hanne pligten vervullen. Een Nederlandsche kiezer heeft in een gelceerd en met naauwgezetheid verzameld gedenkschrift (1) alle noodige bouwstoffen bijeengebragt, om aan de ongeloovigsten te bewijzen én de waarheid van het bestaan der geheime genootschappen, én het werkelijk bestaan van het verbond dat zij hebben gesloten, om het doel dat zij zich voorstellen: de afgeheele uitroeping der Nederlandsche Katholijken, te bereiken. Schrijver maakt gebruik van een gedenkschrift, waartoe wij-zelfen dikwijls onze toelating genomen hebben, en dat tot titel heeft: *Mémoire sur la situation des catholiques dans les Pays-Bas*, en ho.

(1) Mémoire sur les sociétés secrètes protestantes dans les Pays-Bas, par un Electeur Néerlandais. Amsterdam, chez C. L. van Langenhuyssen. 1852.

verdiend heeft hij, kostbare aanwijzingen gevonden, en gevolgd, in den Katholiek en in het dagblad de Tijd.

„Alles zaam genomen, heeft de schrijver aan onze beginselen eene belangrijke dienst bewezen; hij heeft met eene onverschrokken hand het masker algerukt waarachter onze vijanden zich verbergden, en wij meenen de lezing van zijne in de Fransche taal geschreven *Mémoire* niet genoeg te kunnen aanbevelen. Aan hen die zich mogten verwonderen dat de Nederlandsche kiezer het noodig heeft geacht de Fransche taal te bezigen om het bestaan aan te toonen van een leger dat tot devies op hare banier geschreven heeft: *Volstagen uitroeping der Katholijken in Nederland!* zouden wij antwoorden: De Fransche taal is de officiële taal der diplomatie geworden; zij wordt gesproken in geheel Europa; zij is dus het meest geschikt om ver in het buitenland de bewijzen te verspreiden van de kwalen, waarmede de geheime genootschappen Nederland bedreigen, en om aan de beschaafde wereld te doen weten dat, te midden der negentiende eeuw, na ongehoorde pogingen die men met goed gevolg bekrondt waande, om de vrijheid van geweten te erlangen, er eene partij bestaat waar het fanatisme der ketterij iets zoo monsterachtigs en verachtenswaardigs voorberedt.

„Alle geheime genootschappen zijn alleen opgericht om de christelijke maatschappij te bestrijden en te vernietigen. Het leger dat uit het verbond, hetwelk ten onzent de genootschappen *Unitas*, *Phylacteron*, *Christelijk Walpatroon* en *Welstand* hebben gesloten, is ontstaan, moet voortbestaan, om naderhand zijne doeleinden te bereiken, een beslissenden slag leveren aan de openbare en hiërarchieke maatschappij die ons regeert. In een woord, en om ons juist en nauwkeurig uit te drukken, de geheime genootschappen pogen zich van het gezag meester te maken en zoo zij er in slagen, zooals zij hopen, dan zullen zij alle middelen in handen hebben om de Katholijken op wettige wijze uit te roeien.

„Wie ziet niet in dat zij dien weg op gaan? Sommige lieken, die thans het roer in handen hebben, trachten de door de Grondwet erkende vrijheid van geweten, voor ieder Nederlander te handhaven. Dit misshaagt bovenal aan de geheime genootschappen, die dan ook eenen onverzoenlijken haat hebben gezworen aan de staatslieden, die in ons land met de orde ook tevens de vrijheid, de eerbiediging van ieders regten, de vrije vervulling van alle plichten en eene volstrekte onpartijdigheid jegens alle burgers van den Staat verlangen. Hunne tactiek is onmiskenbaar om die matigen te doen vallen en hunne vermetelste aanvoorders in derzelver plaats te stellen. Het openbaar gezag laat zich niet verdeelen. De officiële openbare maatschappij kan niet bestaan naast een land niet deelen met de onderaardsche geheime maatschappij. Eene van beide zal het gezag aan de andere moeten afstaan, de ene zal over de andere zeevieren. Hierover nog meer te willen nadenken, zou eene beleediging voor het gezond verstand onzer lezers zijn.

„Wat moeten dan gebeuren, wanneer door de zorgeloosheid van hen, die zich daartegen moeten verzetten, de geheime maatschappij zegeriede? Wat moet er gebeuren, wanneer de Katholijken door eene misdadige onverschilligheid insluimeren, en hun leven nutteloos en in ijdelheid afdoen verslijten? Wij hebben het reeds meermalen en krachtig genoeg gezegd om hen te doen ontwaken. De Nederlandsche dynastie heeft alles te verliezen bij de onvermijdelijke worstelingen, die de opreding in het bestuur van de hoofden, of beschermers der geheime genootschappen ten gevolge zoude hebben; zij heeft alles te winnen bij het behoud van ministers, die de handhaving en de eerbiediging der Grondwet verlangen. Engeland zou van onze ongewissheden partij trekken om ons onze overvloedige bezittingen, de voornaamste bron van onze rijkdom, te onttrooven. En zou niet een algemeen beroep tot noodzakelijk gevolg zijn van de overwinning dier dwaepelijke intriganten?

„En dat is nog maar eerst een klein gedeelte van de rampen die ons vaderland zouden bestormen. Het gouvernement waakt niet genoeg daartegen. Het blijft al te onverschillig ten aanzien der onherstelbare nadeelen, waaraan zoo vele personen in hunne bijzondere belangen, maar ook het geheime genootschappen zijn blootgesteld. Het gouvernement is niet waakzaam genoeg, om het zoogenaamd verrast worden door dien vijand, die ons het reeds zoo lang hebben aangewezen.

„Wij moeten wij, Katholijken, dan doen? Wij moeten ons verdedigen, en ons met alle magt, en met al den moed, tegen de christelijke liefde inboezemen, verzetten tegen het legenaar van ons nationaal bestaan bedreigt. Wij moeten naar de kerkelijke diaken snellen, want wij hebben den wapendapperheid der zweperij hooren bruischen, want wij weten dat de Katholijken de dwepzucht in de duisternis hare broedermordende plannen smeedt. Wij moeten naar het slagveld snellen, want onze vijanden ontroepen door hunne roekeloze uitdagingen, en daar onwrikbaar pal staan als mannen van goedden wil, wier bestemming het niet was de wapenen te dragen, doch die zich soldaat gevoelen, zodra zij een vandel zien wapperen met de leus: *Algeheele uitroeping der Katholijken in Nederland!*

Frankrijk — wat heeft het niet goed te maken, wat heeft het niet te herstellen, om de herinnering uit te wischen van al wat het tegen de Kerk sinds eeuwen misdaan heeft! O hadden zijne Koningen, hadden zijne grootste ministers sinds François 1 grootheid van ziel genoeg gehad om de algemeene belangen der Christenheid te stellen boven het partikulier belang van Frankrijk! Doch daartoe stonden zij niet hoog genoeg. Frankrijks verheffing en de vernedering en inuiking van de Duitse Keizerskroon — dat gold in hun oog vóór alles, al kon dat doel slechts bereikt worden door aan alle oorlogvoerende Protestanten de hand te leenen!

Schoon eene katholieke mogendheid, stond het dan ook niet aan de zijde der Katholieke Kerk, bij den groten worstelstrijd der XVIIe eeuw, maar bevond het zich, verraderlijk, tegen haar over. Cousin, die de Hervorming toejuicht, omdat zij eene daad van vijandschap is tegen de Katholieke Kerk, en omdat zij den weg gebaad heeft tot de volkomene emancipatie van den menschelijken geest, konstateert dit algemeen bekende feit in de volgende woorden in een aan de befaamde Mad. de Longueville gewijd artikel (*Revue des Deux Mondes*, 1852, T. III, p. 633):

„De heer de Longueville moest te Munster, het groote plan voortzetten, dat het Fransche kabinet zich sedert Hendrik IV voorstelde, namelijk de verzwakking des Keizerrijks ten voordeele van Frankrijk. Met dit doel had men gezien hoe zijn Allerchristelijste Majesteit en hoe de Kardinalen Richelieu en Mazarin zich verbonden met den Protestantschen Gustaaf Adolf, dien zij tot in het hart van Duitschland lokten, eerst hem zelven en vervolgens zijne luitenanten, alsmede hoe zij het protestantsche Nederland ondersteunden tegen het katholieke Spanje.

„Die strijd, welke gedurende dertig jaren op de slagvelden geleverd werd, had ook meer dan twaalf jaren lang plaats te Osnabrück en te Munster. Aan de eene zijde stonden Oostenrijk, Spanje, Beieren met de keurvorsten van Mainz en Keulen; en aan den anderen kant de protestantsche mogendheden: Brandenburg, Saksen, Hessen met hunne bondgenooten, Nederland, Zweden en Frankrijk. De protestantsche partij wilde zooveel mogelijk concessien verkrijgen, en de katholieke partij wilde er zoo min mogelijk toestaan.

Men weet wie van beide partijen er het onderspit moest delven.

De *Univers* bevat een artikel over den uitslag van de stemmingen der departementale raden, hetwelk aldus eindigt:

„Wij moeten bekennen dat naar ons inzien, de zaken zeer snel gaan. De tegenwoordige konstitutie telt nauwelijks zes maanden; en reeds naderen wij, naar alle waarschijnlijkheid, eene wijziging; wij mogen het wel herhalen, terwijl de *Patrie*, de *Pays* en het *Bulletin de Paris* het dagelijks verkondigen. Die wijziging zal naar onze meening niets veranderen in den tegenwoordigen toestand; maar zal zij de toekomst vestigen? Men beweert het, alhoewel het beginsel van erfelijkheid in de laatste 60 jaren veel aanstoot heeft geleden.

„Ook wij houden veel van bestendigheid; maar wij vreezen dat velen, die er naar verlangen, de voornaamste voorwaarden daarvan niet kennen. Om daartoe te geraken is het niet genoeg, (wie kan daar nog onkundig van zijn) onder eenigerlei vorm eene regering te vestigen, die door erfelijkheid moet voortduren. Die verklaringen van beginselen, 't zij ze uit geestdrift, belang of noodzakelijkheid voortspruiten, zijn een onvoldoende waarborg. Men moet een volk vormen; dat geregeerd wil worden. Frankrijk zal eerst dan te regeren zijn, wanneer de katholieke beginselen daar hun gezag herkrijgen, en er de revolutionnaire denkbeelden en zeden uit verbannen. Laat het gezag zich allereerst daarop toelagen; slaagt het daarin, dan komt de bestendigheid van zelve, en zij zal een karakter bezitten, dat miljoenen op morgen verkregen stemmen haar niet kunnen geven.

Portugal is weder in roer en roer. De Maarschalk Saldanha was door een opstand eerste minister geworden, en had nieuwe kortes bijeengeroepen. Deze nu toonden zich vrij moetwillig tegen hem en praatten meer, dan zij wel beslofen, gelijk het wel meer bij de kamers gaat, zoodat Saldanha ontvreeden werd en de kortes weggezonden met de hoodschap dat zij niet behoefden terug te komen; hij zoude andere kortes oproepen; kortom hij maakte het juist zoo als zijn voorganger Costa Cabral, dien hij voor een tyran, voor een vijand der volksvrijheden uitgescholden en verdreven had. Thans meenen sommigen zelfs te weten, dat hij zich niet met dezen tracht te verbinden, om zich zoodoende op zijnen zetel te handhaven. Reeds moet er te Valencia een opstand zijn uitgebarsten, waarbij geroepen werd: *„Dood aan den oude!”* (Saldanha) Saldanha schijnt ook de Engelschen te vriend te willen houden, daar hij eigendunkelijk de inkomende regten vermindert heeft. Doch dit behaagt den Portugezen niet, die de waarde van Englands vriendschap kennen bij

ondervinding. Zoo zal dan vermoedelijk Portugal weder het schouwspel van beroering worden. Het koninklijk gezag zweeft inmiddels heen en weer tussehen de elkaar bestrijdende partijen, sedert het is afgegaan van den weg des rechts, en zijn regt met de kortes van den nieuwen stempel heeft gedeeld.

De *Noord-Brabander* die even als de *Gelderlander* en de *Courier de la Meuse* begonnen is met opgave te doen van bij hem ingekomen giften ten behoeve van Dr. Newman, zegt in een artikel dat hij aan dien edelen geloofsheld toewijdt, o. a.

„Reeds heeft de geheele Christenheid bewezen, dat zij de zaak van Dr. Newman als de hare beschouwde. In alle landen hebben de katholieke bladen intekeningslijsten geopend, waarop de namen der voornaamste personen prijken, welke er eene gewetenszaak van maken om der wereld te toonen, dat het schaateloos vonnis van de Londense jury een ander vonnis heeft uitgelokt, geveld door eene jury, die op een verhever troon zetelt dan die, waarop blinde partijzucht en fanatieke sektengedachten wonen.

„Walaan dan, Katholijken van Nederland, en vooral van Noordbrabant, allen leden van eene en dezelfde Kerk, levert het bewijs, dat de beleediging onzer godsdienst, in den persoon van een harer priesters aangedaan, uw hart heeft gewond, dat de stem der waarheid weerklinkt in uwe ziel heeft gevonden. Al zullen door uwe bijdragen, hoe gering ook, gevoegd bij die van alle landen, slechts een gedeelte der proceskosten gedekt worden — brengt uw offer om den vromen priester uwe sympathie te toonen, om de wonder door dat schandelijk vonnis aan zijn liefdevol hart geslagen, zoo veel in u is, te heelen.

Hulde aan Dr. Newman.

Bedrag der vorige opgave / 565.91

Van N. N.	25.00
„ N. N. uit 's Hage een kupon . . .	12.37
„ T. en S. te Utrecht	2.00
„ M. W. te Utrecht	1.00
A. M. D. G.	2.50
/ 608.78	

Het bestuur der Nederlandsche Rijnspoorweg-Maatschappij heeft bekend gemaakt, dat gedurende de *Amsterdamsche Kermis* de volgende buitengewone Treinen van Arnhem ten 12 ure 's middags zullen vertrekken, als:

Deze treinen vervoeren slechts reizigers van Arnhem, Ede, Veenendaal, Maarsbergen, Driebergen en Utrecht naar Amsterdam, en terug den volgenden dag.

De vrachtprijzen heeren en terug van Arnhem naar Amsterdam zijn gesteld als volgt: 1ste klasse / 5, 2de klasse / 4, 3de klasse / 2.50, en zijn de vrachten en vertrekuren voor de tusschen-stations en verdere bepalingen uit de aanplak-biljetten te zien.

Naar wij van goederhand vernemen is gisteren morgen de telegraafraad door het Hollandsche Diep gelegd. In ruim een half uur tijds was hij ten voorspoedigste overgebracht met eene daartoe gehuurde stoomboot. Wij mogen dus hinnen weinige weken het tot stand brengen te gemoet zien der telegrafische communicatie tussehen Nederland en België.

Z. M. heeft te den heer Mr. H. B. van Jeveren, thans wonende te Cleve (Pruissen), op zijn verzoek bevol ontslagen als kommissaris tot den straatweg langs de Zuidzee. Ze benoemt den heer F. T. Eraldi, tot dusverre meerkonsul aan den Piraeus, tot Nederlands konsul alhier, alsmede den heer V. Mercopoli tot konsul voor Aleppo en het ressort der stad. So. bij het 3de regiment infanterie het kapitein van de 3de kl. maar ontslagen van dien post te rent. C. H. L. Quarles de Quarles, van den 1ste reg. inf. bij het 7de regiment inf. tot te luit. (naar onderdom van rang) den 2den luit. K. W. A. Wildemaer, van het korps, en de heer D. A. Buijn, laatst resident van Bantam, thans met verlof in Nederland, tot ridder der Militaire Willemsorde 4de kl.

Het Staatsblad van Nederland van den 31 Aug. II. houdende aanwijzing van het kantoor. Kieftutite als gerijf kantoor voor den invloed van de lijn goederen, onder dadelijke betrekking van den doojas.

Ter voldoening aan de bepalingen, vervat in de wet van den 17den September 1849, is weder ter Algemeene rekenkamer overgebracht, voor eene som van drie en vijftig duizend twee honderd guldens van ingetrokken muntbiljetten van f 1000, f 500, f 100 en f 10, zoodat thans, met inbegrip der bij vorige aankondiging vermelde som van f 16,739,420, noot eene bedrag van zestien miljoen zeven honderd twee en negentig duizend zes honderd kwintig guldens aan muntbiljetten, krachtens deze wet uitgegeven, is ingetrokken.

Men vernemt, dat bij het op den 2 dezer gewoed hebbende onweer, de bliksem in de Protestantsche kerk te Engelen geslagen is; de toren der kerk is verbrjzeld

en aan het orgel is groote schade toegebracht. Gelukkig is door dit toeval geen brand ontstaan en was er geene godsdienstoefening, anders zoude men willigt menschenlevens te betrouwen hebben. (N. N. Br.)

De *Arnhemse Courant* deelt de volgende opgave mede van het getal personen, welke de tentoonstelling bezocht hebben, van 30 Aug. tot 5 Sept., zijnde de dag der sluiting: 30 Aug. 1609 personen; 31 Aug. 1614 personen; 1 Sept. 738 personen; 2 Sept. 1923 personen; 3 Sept. 2023 personen; 4 Sept. 792 personen; 5 Sept. 2667. Totaal 11366 personen. Bedrag van de vorige opgaven 59877. Totaal gedurende de geheele tentoonstelling 71243 personen.

De korvet *Sumatra*, onder bevel van den kapitein-luitenant ter zee H. Wipf, zal, ter bescherming van den Nederlandschen handel, naar Australië vertrekken en, na eenigen tijd verblijf aldaar, de reis naar Oost-Indië vervolgen.

De Kommissie voor de tentoonstelling te Arnhem heeft zich tot de regering gewend, tot het bekomen van vergoeding, om met afwijking van hetgeen vroeger bepaald was, belastingen van de industrieelen te mogen uittrekken. Indien de regering dit verzoek gunstig mogt ontvangen, dan stelt de kommissie de benoeming eener jury voor, die bestaan zou, hetzij uit de tegenwoordige kommissarissen, hetzij uit bekwame industrieelen, die zich vervolgens voor elken tak van nijverheid in afdeelingen zouden verdeelen. Dit laatste denkbeeld schijnt den meesten ingang te vinden.

De algemeene kommissie tot bevordering eener verbeterde uitwatering in Noord-Brabant heeft zes leden uit haar midden benoemd, om met Ged. Staten in overleg te treden over de doeltreffendste uitvoering van het, in de jongste missive des Ministers van Binnenl. Zaken vervatte, welke kommissie bereids eene bijeenkomst met gemelde Ged. Staten, onder voorzitting van den Kommissaris des Konings in die provincie gehouden heeft, en waar men is overeengekomen omtrent de voorbereidende maatregelen, welke genomen zullen moeten worden, om met spoed en tevens met degelijkheid in deze hoogst gewichtige zaak te werk te gaan.

STATEN-GENEERALE.

EERSTE KAMER.

Zitting van Woensdag 8 September.

In deze zitting heeft de Kamer hare werkzaamheden hervat. Behalve eenige kennisgevingen aan leden, die wegens ongesteldheid of uit anderen hoofde verhinderd zijn ter vergadering te komen, is ook ingekomen eene missive van het Hof van Meuse, kennisgevend van zijn besluit om afstand te doen van het lidmaatschap der Kamer. Hij acht het bij die gelegenheid van zijn pligt den voorzitter en zijne medeleden de verzekering te geven, dat hij hoogen prijs stelt op de ondervondene welwillendheid, welke hij zich steeds met dankbaarheid zal herinneren. Zal medegedeeld worden aan den minister van Binnenl. Zaken.

Voorts zijn ingekomen de kon. besluiten, houdende aanname van het verzoek om ontslag van de min. Spengler en van Rosenthal, en benoeming in hunne plaats van de heeren Forstner van Dambouy en Strens, zoo mede van de opdracht der portefeuille van Hervormde Eeredienst aan den minister van Bosse.

Van wege het kabinet des Konings zijn ingekomen de bekrachtigingen des Konings op de door de beide Kamers aangenomen wetten. Voorts afschriften van de gesloten overeenkomsten met België: 1° wegens het toezigt op de beplantingen der Maasoovers; 2° tot verbinding van beide rijken door spoorwegen.

Voorts zijn nog ingekomen eenige adressen van belanghebbers over de wet op den waarborg en de subsidien voor behoeftige besturen en eenige boekwerken.

Eindelijk zijn van de Tweede Kamer ingekomen de volgende wetsontwerpen, welke naar de afdeelingen worden verzonden, gelijk die heden op nieuw zijn zamengesteld: 1° roepen de betaling van het achterstallig aandeel aan Nederland in de Russische schuld in Holland; 2° wegens de waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken; 3° tot aanwijzing der ontheffingen ter zake van de direkte belastingen; 4° tot veranderinge toepassing van de wetten op den handel in de Carnes; 5° tot ontgeining van personen over den weg langs de rivieren en de Grondingen; 6° tot regeling van den pligt der provincie om behoeftige gemeenten te hulp te komen, en 7° 29 naturalisatieontwerpen.

Daarna is de vergadering gescheiden.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN

FRANKRIJK.

PARIS, 7 Sept. De *Engelsche Sun* van gisteren verklaart dat het den lezers in Engeland walgt onophoudelijk in de kolommen van de *Times* de onbescheftste smaadsredenen aan te treffen tegen Lodewijk Napoleon; een prins die Engeland nog nooit iets kwaads gedaan heeft. Wat zouden de Engelschen zeggen, indien de Fransche pers dag aan dag de Koningin Victoria beltedigde en met scheldwoorden overlaande?

De gen. Haynau vertoont zich dagelijks in het publiek te Parijs zonder bemoeijelikt te worden. De hooftzitting heeft de strengste bevelen gegeven om den

overwinnaar van Temeswar, aan wien de partij der orde veel verplicht is, overal te beschermen en doortogt te verleenen. Het blijkt bij deze gelegenheid dat de Parijzenaars meer gevoel hebben van de pligten der gastvrijheid en der bescherming, die men aan weerlooze vreemdelingen moet verleenen, dan de inwoners van Londen en Brussel.

— Den 26sten Julij II. heeft de minister van finantien aan de bank van Frankrijk gerembourseerd 25 miljoen, op rekening van de 50 miljoen, door de bank in Maart 1848 aan de schatkist verstrekt. Gisteren, 6 dezer, heeft een tweede rembursement van eene gelijke som plaats gehad, waarmede de schuld aan de bank vermindert is.

— Naar men verneemt, heeft de President der Republiek, op voorstel van den heer Belmontet, toen hij dezen vroeg, wat hij hem ten geschenke kon aanbieden, aan vijftien personen gratie verleend, en zijn zij reeds heden in vrijheid gesteld.

— De heer Drouin de Lhuys, minister van buitenl. zaken, heeft eergisteren zijn eerst groot diplomatiek diner gegeven. Onder de aanwezigen merkte men op Lord Howden, gezant van Engeland te Madrid, de heer den Castelbajac, prins Kallimaki, den graaf Ca-vour, enz.

(Per telegraaf) PARIJS, 8 September. De berigten uit La Granja te Madrid ontvangen, hebben een diepen indruk gemaakt. Het blijkt, dat tusschen de schatkist en de bank oneenigheden zijn ontstaan, welke groote moeilijkheden kunnen ten gevolge hebben. Men zegt, dat hooggeplaatste beambten zich in kommissie zullen verenigen, om deze moeilijkheden uit den weg te ruimen. In den ministerraad zijn verscheiden besluiten dienaangaande genomen.

Ten aanzien der bijeenroeping van de Cortes heerscht nog onzekerheid. Sommigen willen, dat dit tegen 29 November, anderen, dat het tegen 15 Dec. zal geschieden, anderen dat het kabinet er nog niet aan denkt. De verschillende partijen hebben eene dreigende houding aangenomen. In de ministerien is men ijverig bezig om alles in gereedheid te brengen ten einde bij de bijeenkomst der Cortes daaraan wetsontwerpen voor te leggen.

De Koningin-moeder wordt te la Granja verwacht, en men schrijft aan dit bezoek een hooge staatkundige belangrijkheid toe.

— De president van den ministerraad zal eerlang te Madrid wederkeren, van hem de zaak der bank, het vraagstuk der vlottende schuld en dat der *fueros* terug-roepen. (H.)

MADRID, 2 Sept. De *Gaceta* berigt dat de meest gewenschte rust op het eiland Cuba heerscht.

— Men wil, dat de generaal Lara, minister van oorlog, aftreden zal, en noemt als zijn plaatsvervanger den generaal Campazano of den generaal Urbina.

— De *Diario Espanol* berigt dat de rekening-kou-rant der bank van San Fernando in het tijdsverloop van eene maand vermindert is met 31 miljoen realen en hare portefeuille met 33 miljoen.

— Omstreeks 100 gewapende personen, met een tambor en een trompetter aan het hoofd, hebben zich dezer dagen in de omstreken van Teruel vertoond. Telkens als zij de troepen van de Koningin in het oog kregen, trekken zij naar de bergen terug onder den kreet *leve Cabrera*. Het voorkomen van deze lieden duidt aan, dat zij de laatste kampagnes in Katalonië en Arragon mede gemaakt hebben.

— De berigten uit Lissabon, van 28 dezer, melden, dat nog niets beslist was, wat betreft de benoeming van den heer Peira Pereira, als Portugeesch gezant te Madrid. Men voegt er zelfs bij, dat wellicht de heer Toronha zijne functien bij het hof van Madrid zal hervatten.

Hoewel de heer Garrett uit het kabinet getreden is en onderhandelingen met de Chartisten ingeleid zijn, blijkt echter uit eene verklaring van den marschalk Saldanha, dat het kabinet niet voornemens is het tot nu toe gevolgde staatkundige stelsel te wijzigen.

De eerste voorwaarde van eene schikking met de partij der Chartisten, zou zijn, de uitsluiting van de gebroeders Cabral van eenige betrekking in den Staat. Door deze concessie aan de openbare meening, bestond er hoop op de vestiging van eene partij der orde, sterk genoeg om het kabinet in staat te stellen, met een vasten stap voorwaarts te gaan.

Inmiddels was den 28 een Engelsch eskader van 6 à 8 vaartuigen op den Taag verschenen. Betreffende het doel van deze scheepsmagt was natuurlijk nog niets bekend, men vermoedde echter, dat hare verschijning niet vreemd was aan de redenen, om welke de minister van buitenlandsche zaken zijne demissie genomen heeft.

Aangaande den aard van deze redenen en het doel van het traktaat, door den heer Garret, zoo men zegt, met Frankrijk gesloten, was men nog in het onzekere. Volgens den *Diario* zou het een traktaat van koophandel zijn. Hoewel af de dagbladen der oppositie op eene op-heldering te dien opzichte aandringen, antwoorden de organen van het Portugeesch kabinet, dat de feiten,

welke het hier gekit, voor geene openbaarmaking vatbaar zijn.

Het besluit betreffende de bijeenroeping van de Cortes, was nog niet bekend gemaakt.

ENGELAND.

LONDEN, 7 Sept. De *Morning Advertiser* berigt dat Lord Derby en de heer d'Israeli zijn overeengekomen dat een honner staatkundige vrienden, in de komende zitting van het Huis der Gemeenten een formeel voorstel zal doen tot herstel van een regt op het kofen, waarvan de hoegrootheid echter nog niet zou worden vastgesteld. Er zal natuurlijk eene levendige discussie op volgen, en daarna eene stemming, die evenwel het voorstel wel zal doen vallen.

De heer d'Israeli zal alsdan, sprekende uit naam der regering zoo goed als uit zijn eigen naam, in het Huis aankondigen, dat vermits het zich na ernstige debatten tegen de wederinvoering der beschermende regten heeft verklaard, het niet voegzaam zou zijn aan de ministers van H. M. om voor te stellen op een staatkundigen weg voort te gaan, die in strijd is met de wenschen en verlangens der natie, en dat zij gevolglijk geenlei poging zullen doen om een regt op het kofen te stellen.

De heer d'Israeli zou er bij voegen dat de regering zich niet had verzet tegen de voordragt van het voorstel, ten einde de naaste gelegenheid aan te grijpen om aangaande de handelspolitiek der Koningin te parlement in te winnen.

— De oogst in Ierland is geëindigd. De opbrengst van hoven en velvruchten zal een middelmatigen oogst te boven gaan, en men denkt algemeen dat de aard-appelenziekte niet zoo beïnvloedend zal zijn als in het verleden jaar.

— De *Edimburg-Post* berigt dat de heer Macaulay zijn voornemen te kennen heeft gegeven om als vertegenwoordiger van Edimburg geene zitting te nemen in het Huis der Gemeenten, en dat de Whigs besloten hebben, indien er werkelijk vakanties ontstaan, den heer Horsman te verkiezen.

— Een zeer geheimzinnig voorval brengt het graafschap Norfolk in verbazing. Eene jonge dame, Squire, te Shottisham, heeft in 17 weken geen voedsel gebruikt, haar vader bevestigt de waarheid harer verzekering. Er is eene kommissie benoemd om rapport bij te brengen over dit bijzonder geval. Een groot aantal belangstellenden hebben verscheidene dagen achtereen bij het meisje doorgebracht, en verklaren ten stelligste dat al dien tijd niets te hebben zien gebruiken. Wat hier van zij, dit is zeker dat hare ouders een niet onaan-zienlijk en positief voordeel van het nog onverklaarbare wonder trekken.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 8 Sept. Men leest in de *Köln. Ztg.* Wie had ooit kunnen voorzien, dat de *N. Pr. Ztg.* zich nog eenmaal zoude opwerpen tot voorrechtster der liberale ideeën! Op haar nummer van eergisteren is de slag gelegd uithoofde van een zeer hevig artikel.

Men leest in hetzelfde blad:

„De *N. Pr. Ztg.* heeft onlangs de Oostenrijkers oorlog bedreigd, bijaldien zij het durfden wagen, in ver-eeniging met de Darmstadter gekoaliseerden, het verblijven in de tolvereeniging van Brunschwijk en de Thüringer Staten door den Bndt te laten vorderen, of in geval van weigering eene bondsexekutie te doen plaats hebben. Zulke fantasien zouden al ligt op den labylesten eenen nederslaanden indruk knopen maken, en daarom is het noodzakelijk ze op hare juiste waarde terug te brengen.

— De huisgeestelijke van den Mecklenburgschen hof van der Kettenburg is door de politie over de grenzen gebragt.

BERLIJN, 6 Sept. De ongemeene bedrijvigheid welke de Lvingianen hier aan den dag leggen, heeft den minister van eeredienst laat doen geven, dat hij voort-trent deze ongemeene bedrijvigheid in te bevestigen en ze in het oog te houden. Tot de sekte der Lvingianen behooren ettelijke aanzienlijke lieden, o. a. de hoofdredakteur der *N. Pr. Ztg.*, de assessor Wagener.

— De Katholieke priester Georgio Brindiri, uit Griekenland, die zich alhier geruimen tijd heeft ophouden, om bijdragen in te zamelen voor de noodlijdende Katholieke gemeenten in Griekenland, heeft van de politie bevel ontvangen Berlijn te verlaten. De reden is nog onbekend.

ITALIE.

De baron Ward, den 29 Augustus uit Weenen te Parma teruggekeerd, is den 1sten dezer weder derwaarts vertrokken.

In het Sardijnische kamp bij Marengo zullen vertoond zijn 11 regementen infanterie, 9 batterijen artillerie, 4 regementen kavallerie, 1 regiment sappers, enz. enz. De zitting van het gerogehet te Florence in de zaak van Guerrazzi heeft den 31sten Aug. wederom een be-

To Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.